

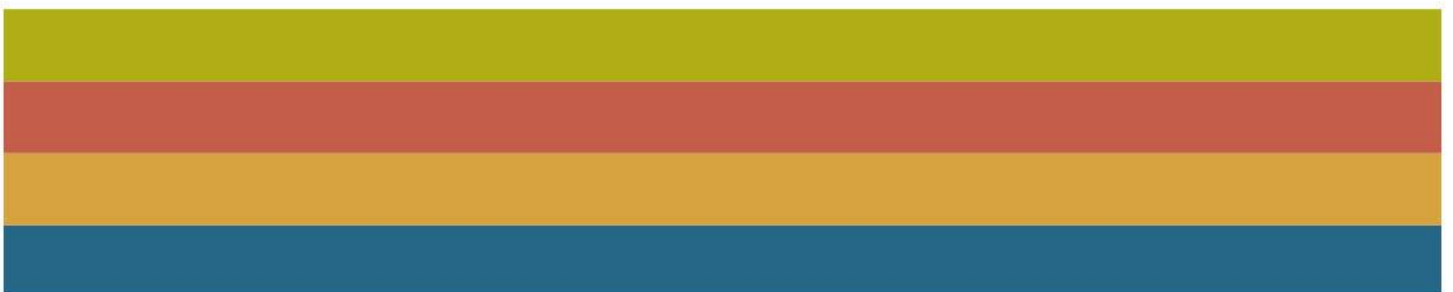

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Helikopter start- en landingsplaats Eemshaven

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

7 april 2016 / projectnummer: 2935

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Groningen Seaports (GSP) wil in of nabij de Eemshaven een start- en landingsplaats voor helikopters realiseren. Deze helihaven is met name bestemd voor de ondersteuning van de off-shore windindustrie. Om de aanleg van de helihaven mogelijk te maken moet een luchthavenbesluit worden genomen door de provincie Groningen. De gemeente Eemsmond dient de ruimtelijke beperkingen die uit dit luchthavenbesluit volgen op te nemen in het bestemmingsplan.

De aanleg van een luchthaven voor helikopters is m.e.r.-beoordelingsplichtig. Omdat op voorhand niet kon worden uitgesloten dat het voornemen significante gevolgen zou kunnen hebben voor Natura-2000 gebied Waddenzee is ook een Passende beoordeling opgesteld. De initiatiefnemer Groningen Seaports heeft het MER opgesteld. De bevoegde gezagen, de provincie Groningen en de gemeente Eemsmond, hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ gevraagd het MER, inclusief de Passende beoordeling, te toetsen.

In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om het luchthavenbesluit en bestemmingsplan te kunnen vaststellen, en daarbij het milieubelang volwaardig mee te wegen.

Het MER beschrijft drie locatiealternatieven in de omgeving van en op de Eemshaven. Deze locaties zijn op hun effecten voor onder andere natuur, leefomgeving (o.a. geluid) en landschap onderzocht. De locatie Eemshaven is na de vergelijking van de drie locatiealternatieven verder uitgewerkt, waarbij is gekeken naar twee locaties (A en B) op het haventerrein. Deze locaties zijn vervolgens gedetailleerder onderzocht op de aspecten natuur (Passende beoordeling) en vliegveiligheid. In het ontwerp-luchthavenbesluit is het voorkeursbesluit locatie A planologisch verder uitgewerkt.

De Commissie is van mening dat het MER de voorgenomen activiteit van een Helihaven, de mate waarin deze bijdraagt aan de doelstellingen, de mogelijke alternatieven en varianten en de effecten op milieu en natuur adequaat beschrijft. Het MER is helder en gestructureerd van opzet.

De Commissie merkt op dat het voornemen 'vooruitloopt' op de nog te vast te leggen keuzes in de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl. In deze Structuurvisie zal de locatiekeuze ook nog moeten worden bevestigd en op het abstractieniveau van een structuurvisie beoordeeld moeten worden op cumulatieve effecten.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken, voor zover digitaal beschikbaar, vindt u door op www.commissiemer.nl projectnummer 2935 in te vullen in het zoekvak.

De Commissie merkt verder op dat de keuze voor de voorkeurslocatie op de Eemshaven mede lijkt te worden beïnvloed door de selectie van criteria² en de relatieve weging daarvan, zoals die is gebruikt voor de onderlinge vergelijking van de drie locatiealternatieven. Bij andere criteria³ of een (andere) weging zouden de locaties in de Uithuizerpolder mogelijk gunstiger kunnen scoren op geluid en landschap, en ongeveer vergelijkbaar kunnen scoren op ecologie. De Commissie is echter van mening dat op basis van de effecten op geluid en landschap de keuze voor de Eemshaven een logische is.

De uitwerking van de voorkeurslocatie op de Eemshaven leidt nog wel tot opmerkingen over de effecten op Natuur en de uiteindelijke keuze voor de vliegroutes. De Commissie gaat daar in dit advies op in en geeft aan hoe hiermee in de besluitvorming om te gaan. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk 2 en 3, toelichting op het oordeel en aanbevelingen voor vervolgbesluitvorming.

2. Toelichting op het oordeel

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

Natuur

Het MER beschrijft de effecten op natuur van de verschillende locatiealternatieven. De effecten van de start- en landingsplaats op de locatie Eemshaven zijn nader onderzocht in een Passende beoordeling. De conclusie van de Passende beoordeling is dat significant negatieve effecten als gevolg van verstoring, verzuring en vermessing (stikstofdepositie) op beschermde gebieden en soorten zijn uit te sluiten. De Commissie acht die conclusies aannemelijk. Voor de Noordse Stern doet de Commissie in hoofdstuk 3 nadere aanbevelingen waarmee de conclusies uit de Passende beoordeling na de besluitvorming kunnen worden gemonitord en onderbouwd.

De Commissie wijst op het belang van de aanwezige kolonies van Noordse Sterns⁴ in het Eemshavengebied. In de Passende beoordeling wordt (significante) verstoring en sterfte door aanvaring uitgesloten omdat de broedkolonies op minimaal 1,5 kilometer ten zuidoosten van de start- en landingsplaats liggen. De belangrijkste foerageergebieden bevinden zich bovendien ten noordoosten van deze kolonies. De Commissie acht de gemaakte inschatting in de Passende beoordeling plausibel.

- De Commissie adviseert om de kolonies van de Noordse Stern te betrekken bij het monitoring- en evaluatieprogramma (zie voor verdere uitwerking hoofdstuk 3).

---

² De belangrijkste effecten van de aanleg en het gebruik van de Helihaven betreffen ecologie, externe veiligheid, geluid en landschap. De locatiekeuze zou daarom met name aan deze aspecten moeten worden afgemeten en bij vergelijkbare scores vervolgens aan overige criteria. De Commissie merkt op dat de keuze voor de criteria in het MER anders is ingestoken. De effecten op externe veiligheid spelen namelijk geen rol in de afweging, maar effecten op landbouw² lijken wel een prominente rol te spelen.

³ Bij ecologie kan bijvoorbeeld worden gedacht aan barrièrewerking en verstoring van soorten.

⁴ Voor de Noordse Stern is voor Natura 2000-gebied Waddenzee een instandhoudingsdoelstelling van 1.500 paar geformuleerd. De huidige aantallen (ca. 834 paar) liggen daar ruim onder. Bijna een kwart van deze vogels (en ca. 20% van de landelijke populatie) broedt op het Eemshaventerrein.

Onderbouwing en keuze voorkeurslocatie

In relatie tot de effecten op de externe veiligheid en geluid (leefomgeving) merkt de Commissie op dat de keuze voor de vliegroutes in het MER en de bijlagenrapporten beperkt worden onderbouwd. Bij de trechtering van locaties (zie ook bijlage 4 Trechteringsnotitie fase 1) wordt gewerkt met uniforme aan- en uitvliegroutes en obstakelvrijezones. Na een rechtstreekse en directe route vanaf en naar de start en landingsplaats buigen de routes af richting de Waddenzee. De aannames voor deze routes en obstakelvrije zones, worden niet nader onderbouwd. Voor de onderzochte locaties is niet onderzocht of en hoe de routes kunnen worden geoptimaliseerd om negatieve effecten te beperken. Deze optimalisatie wordt voor de locatie Eemshaven wel uitgewerkt in het MER en de bijlagenrapporten.

- De Commissie adviseert om bij het luchthavenbesluit te onderbouwen dat een locatie- en gebiedsspecifieke uitwerking van de routes⁵ en obstakelvrije vlakken niet zal leiden tot een andere uitwerking van het voorkeursalternatief.

3. Aandachtspunten voor de vervolgbesluitvorming

Vliegroutes helikopters

Op de Eemshaven worden de aan- en uitvliegroutes specifiek uitgewerkt. Dit betreffen echter nog wel indicatieve routes. Over de voor te schrijven vliegroutes moet een besluit worden genomen door Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL). Op het moment van de vaststelling van het luchthavenbesluit staat dus niet vast of de in het MER onderzochte vliegroutes definitief worden.

- Indien LVNL een ander besluit neemt over de vliegroutes, dan adviseert de Commissie opnieuw te beoordelen of het MER en de daarin uitgewerkte effectbeschrijvingen ten grondslag kunnen liggen aan het Luchthavenbesluit en het bestemmingsplan.

Evaluatieprogramma

Het MER bevat een eerste aanzet tot een evaluatieprogramma (Hoofdstuk 7 van het MER).

- De Commissie adviseert om naast de in het MER genoemde aspecten in het evaluatieprogramma ook aandacht te besteden aan:
  - de relatie tussen de vlieghoogte van helikopters en eventueel optredende verstoring bij vogels (op hoogwatervluchtplaatsen) en zeehonden;
  - de relatie tussen de start- en landingsplaats van helikopters en de kwaliteit van de kolonies van Noordse Sterns ten zuidoosten daarvan.

En geef aan hoe met behulp van dit evaluatieonderzoek de conclusies uit het MER, dat negatieve effecten op beschermde soorten zijn uit te sluiten tijdens de aanleg en gebruiksfase, kunnen worden bevestigd.

---

⁵ Bijvoorbeeld door in te gaan op de vraag of het voor de locatie Uithuizerpolder oost ook mogelijk is om de oostelijke route zodanig af te buigen, bijvoorbeeld meer zuidelijk, dat minder woningen in de 48 Lden-contour zullen zijn gelegen (zie pag. 16 figuur 7 deel I van het nagezonden rapport over geluid en EV). En door aan te geven waarom vogelaanvaringen in de Eemshaven even zwaar worden beoordeeld als vogelaanvaringen in de Uithuizerpolder oost.

- De Commissie adviseert deze verder uitwerking van de evaluatie van het MER bij het luchthavenbesluit en het vaststellen van het bestemmingsplan te betrekken.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Groningen Seaports

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van Groningen en de gemeenteraad van Eemshond

Besluit: vaststellen van een luchthavenbesluit en wijziging van het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: categorie D 6.1 van het besluit m.e.r.

Activiteit: Groningen Seaports wil op of nabij de Eemshaven een helikopter start- en landingsplaats realiseren. Deze helihaven moet de ontwikkeling van de offshore windindustrie gaan ondersteunen. De provincie Groningen zal voor deze ontwikkeling een luchthavenbesluit nemen. De provincie Groningen heeft de Commissie om advies gevraagd over de inhoud van het milieueffectrapport.

Procedurele gegevens:

Aankondiging start procedure: 9 mei 2014

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 15 mei 2014

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 16 mei 2014 t/m 26 juni 2014

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 2 juli 2014

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 17 februari 2016

Kennisgeving MER: 24 februari 2016

Ter inzage legging MER: 24 februari 2016 t/m 6 februari 2016

Toetsingsadvies uitgebracht: 7 april 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. J.J. de Graeff (voorzitter)

dhr. drs. R. Meeuwsen (secretaris)

mw. ir. A.J. Pikaar

dhr. ing. R.L. Vogel

dhr. drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken

die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- MER Helikopter start- en landingsplaats Eemshaven, inclusief Passende Beoordeling, Aanvraag luchthavenbesluit, Voorontwerp bestemmingsplan, 4 februari 2016
- Verordening luchthavenbesluit Heliport Eemshaven, 16 februari 2016
- Adecs: rapport Geluid, externe veiligheid, lucht en vliegveiligheid, 1 februari 2016

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

